

Suolahtisalin käyttäminen / Käyttöoikeussopimuksen irtisanominen / Matti Virtasen kunnallisvalitus / Lausunnon antaminen

KH 23.10.2023 § 396

Käyttöoikeus

Äänekosken kaupungilla on sopimukseen perustuva käyttöoikeus Suolahdessa sijaitsevaan Suolahtisaliin, joka on vuonna 1989 valmistunut auditorio ja juhlasali. Käyttöoikeudesta on sovittu Keski-Suomen Kansanopiston Kannatusyhdistys ry:n ja Suolahden kaupungin kesken 16.12.1987 tehdyllä käyttöoikeussopimuksella. Käyttöoikeuden voimassaoloajaksi on tuolloin sovittu sata vuotta eli se jatkuu vielä vuoteen 2087 saakka.

Suolahden kaupungin oikeudet ja velvollisuudet ovat siirtyneet nykyiselle Äänekosken kaupungille kuntaliitoksessa 1.1.2007 lukien. Keski-Suomen Kansanopiston Kannatusyhdistys ry puolestaan myi Suolahtisalin rakennuksen ja maa-alueen Advanced Optimization Analytics Oy:lle vuonna 2018. Yhtiö muutti toiminimensä Suokiinteistöt Oy:ksi myöhemmin samana vuonna. Edelleen 4.10.2023 Suokiinteistöt Oy antoi kaupungille kirjallisen ilmoituksen, jonka mukaan se on myynyt Suolahtisalin rakennuksen ja maa-alueen Äänekosken konserttisali Oy -nimiselle uudelle, 1.10.2023 perustetulle yhtiölle.

Kaupunki on käyttöoikeussopimuksessa mainitulla tavalla merkityttänyt käyttöoikeuden Maanmittauslaitoksen ylläpitämään kiinteistötietojärjestelmään, josta saatavassa rasisitustodistuksessa käyttöoikeus on esillä. Puheena oleva käyttöoikeus ei kuitenkaan ole luonteeltaan kiinteistönmuodostamislaisissa tarkoitettu rasite tai alueidenkäyttölain mukainen rakennusrasite, vaan kyseessä on maakaaren (540/1995) 14 luvun 1 §:n mukaan tehty sopimukseen perustuvan käyttöoikeuden kirjaus. Keski-Suomen Kansanopiston Kannatusyhdistys ry ja Suolahden kaupunki ovat sopimuksella perustaneet kaupungin hyväksi käyttöoikeuden, joka on lisäksi kirjattu kiinteistötietojärjestelmään.

Käyttöoikeuden kirjaamisen tarkoituksena tässä tapauksessa on todennäköisesti sama tarkoitus, johon yleensäkin sopimusperusteisten vuokra- ja käyttöoikeuksien kirjaamisella pyritään. Rekisterimerkinnällä tavoitellaan vuokra- tai käyttöoikeudesta nauttivalle osapuolelle eli tässä tapauksessa kaupungille suojaa kolmatta osapuolta vastaan, esimerkiksi maa-alueen tai rakennuksen omistajan velkojaa vastaan tai sellaista vastaan, jolle omistaja maa-alueen tai rakennuksen myy.

Koska käyttöoikeutta ei ole perustettu viranomaismenettelyssä, vaan osapuolten välisellä yksityisoikeudellisella sopimuksella, sen voimassaoloaika, voimassaolon päättyminen osittain tai kokonaan ja sisällön muutokset riippuvat lähtökohtaisesti vain siitä, mitä osapuolet keskenään sopivat.

Kaupunki ei ole missään vaiheessa luopunut käyttöoikeudesta tai sitoutunut luopumaan siitä. Keski-Suomen Kansanopiston Kannatusyhdistys ry kylläkin pyysi kaupunkia luopumaan siitä 9.11.2016 päivämällään kirjelmällä kaupungille, mutta kaupunginhallitus torjui pyynnön 13.2.2017 (51 §) tekemällään päätöksellä. Muita pyyntöjä kaupungille ei ole esitetty.

Keväällä 2023 ilmeni, että käyttöoikeutta koskeva merkintä oli poistettu kiinteistötietojärjestelmästä. Tuolloin ja muulloinkin on myös julkisuudessa esitetty väitteitä, jonka mukaan kaupunki tai sen yksittäinen viranhaltija olisi poistattanut käyttöoikeuden rekisteröinnin. Nämä väitteet ovat perättömiä.

Maanmittauslaitokselta on syyskuussa 2023 saatu asiakirjajäljennös, josta ilmenee yksiselitteisesti, että poistoa haki Suokiinteistöt Oy. Yhtiön toimitusjohtajan allekirjoittama hakemus saapui Maanmittauslaitokselle 16.1.2019.

Sanotussa hakemuksessa Suokiinteistöt Oy pyytää poistamaan useita kiinnityksiä, joista erään tunnus on 172/01/15.1.1988/54. Tämä tunnus koskee puheena olevaa käyttöoikeutta, mikä on osoitettavissa tarkastelemalla tätä edeltäviä ja myös myöhempiä rasiustodistuksia.

On korostettava, että sanotussa hakemuksessa kaupunki ei ole esillä edes suostumuksen antajana. Kaupungilta ei pyydetty suostumusta rekisterimerkinnän poistamiseen eikä kaupungille edes ilmoitettu asiasta. – Merkintä palautui rekisteriin yksityishenkilön tiedusteltua poiston perusteita Maanmittauslaitokselta.

Käyttöoikeussopimuksen ohella Keski-Suomen Kansanopiston Kannatusyhdistys ry:n ja Suolahden kaupungin kesken tehtiin 16.12.1987 erillisenä asiakirjana yhteistoimintasopimus, jossa sovittiin käyttökustannusten jakautumisesta osapuolten kesken. Sen mukaan kaupunki vastaa siivouksesta ja muista tilojen käyttöön tarvittavista palveluista sekä sähkö- ja lämmityskustannuksista omalta ja osoittamansa käytön ajalta. Sopimuksessa ei ole sovittu kaupungille muita kustannusten kattamiseen liittyviä velvoitteita.

On tärkeää huomata, että käyttöoikeus ei merkitse käyttövelvollisuutta. Kaupungilla ei ole sopimukseen perustuvaa velvollisuutta Suolahtisalin käyttämiseen jossakin tietyssä laajuudessa tai käyttämiseen yleensä. Kaupungin velvoite maksaa käyttökustannuksia on sidottu käytön toteutuvaan laajuuteen, ei salista sen omistajalle aiheutuviin menoihin sinänsä.

Vuokrasopimus

Äänekosken kaupunki ja Advanced Optimization Analytics Oy (nyk. Suokiinteistöt Oy) tekivät 2.10.2018 vuokrasopimuksen, jolla kaupunki vuokrasi Suolahtisalin määräajaksi 1.11.2018–31.10.2023. Kaupunginhallitus hyväksyi sopimuksen 3.9.2018 (201 §) tekemällään päätöksellä. Sopimuksen mukaan vuokran arvonlisäveroton määrä vuokrasuhteen alkaessa oli 3 333 €/kk ja

määrä on ollut sidottuna elinkustannusindeksiin. Vuosina 2018–2023 kaupunki on kaikkiaan maksanut salista vuokraa yli 200 000 €.

Vuokrasopimuksen osapuolten jouduttua näkemuseroihin pysäköintipaikkojen käytöstä, ulkoalueiden talvikunnossapidosta ja eräistä muista seikoista neuvoteltiin ja sovittiin vuokrasopimuksen muuttamisesta talvella 2019–2020. Kaupunginhallitus hyväksyi vuokrasopimuksen muuttamisen 3.2.2020 (21 §) tekemällään päätöksellä.

Kaupungin ja Suokiinteistöt Oy:n kesken käytiin syksystä 2022 kevääseen 2023 keskusteluja ja neuvotteluja vuokrasuhteen mahdollisesta jatkamisesta 31.10.2023 jälkeiselle ajalle. Yhtiö esitti kaupungille oleellisesti aiempaa pidempiä, muun muassa 10 ja 15 vuoden mittaisia määräaikaista vuokrasopimuksia. Näissä esityksissä kaupungin kunnossapitovastuu olisi sovittu liikehuoneiston vuokrauksesta annetun lain (482/1995) mukaista vuokralaisen vastuuta suuremmaksi.

Asiantuntijalausunto käyttöoikeudesta

Vuokrasuhdetta koskevissa keskusteluissa toukokuussa 2023 Suokiinteistöt Oy ilmoitti kantanaan, että käyttöoikeussopimus ei voi olla voimassa, koska osapuolet ovat muuttuneet. Kaupunki katsoi tuolloin, että kysymys käyttöoikeuden voimassaolosta tai lakkaamisesta on osapuolten välisen oikeussuhteen kannalta niin merkittävä asia, että kaupunki ei voi tehdä päätöstä vuokrasuhteen jatkamisesta ennen kuin tämä asia on selvitetty ja ratkaistu.

Kaupunki tilasi 8.5.2023 käyttöoikeutta koskevan asiantuntijalausunnon kiinteistöalan oikeudellisiin kysymyksiin erikoistuneelta lakitoimistolta Kiinteistölakimies Suomi Oy:ltä. Kaupunki sai tilatun lausunnon 14.8.2023 ja siihen pyytämänsä täydennyksen 18.9.2023. Lausuntoaineisto toimitettiin Suokiinteistöt Oy:lle 20.9.2023.

Saadun lausunnon perusteella on pidettävä selvänä, että kaupungilla on käyttöoikeus Suolahtisaliin vuonna 1987 tehdyn sopimuksen perusteella. Sopimus ei ole päättynyt eivätkä sen sisältö ja vaikutukset muuttuneet, vaikka Suolahtisalin omistus onkin siirtynyt Keski-Suomen Kansanopiston Kannatusyhdistys ry:ltä Suokiinteistöt Oy:lle ja sittemmin, lausunnon valmistumisen jälkeen saadun ilmoituksen mukaan, edelleen Äänekosken konserttisali Oy:lle.

Myyntitarjous

Äänekosken kaupungin ja Suokiinteistöt Oy:n välisessä neuvottelutilaisuudessa 4.10.2023 yhtiön edustajat paitsi informoivat kaupunkia Suolahtisalin siirtymisestä uudelle omistajalle, myös tarjoutuivat myymään salin kaupungille. Kaupungin edustajat pyysivät tekemään asiasta kirjallisen myyntitarjouksen ja siinä ilmoittamaan kaikki kaupungin päätöksenteossa tällaisen asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Samana päivänä hallintojohtaja

toimitti Suokiinteistöt Oy:lle vielä sähköpostitse kaupungin kirjallisen näkemyksen tarvittavista tiedoista.

Suokiinteistöt Oy toimitti kaupungille Suolahtisalin rakennusta ja maa-aluetta koskevan myyntitarjouksen 6.10.2023.

Myyntitarjouksessa on otettu huomioon kaupungin ilmoittamia tiedontarpeita ja linjauksia mahdollisen kaupan kohteelta vaadittavista asioista. Tarjouksessa on kuitenkin eräitä sangen merkittäviä puutteita ja ongelmia.

Ongelmana on ensinnäkin se, että tarjouksen mukaan kaupan kohteena ei olisi koko rakennus, vaan vain osa siitä. Fyysisesti yhtenäisen rakennuksen ja esimerkiksi sen lvi-järjestelmien jakautuminen eri omistajille on hankala asetelma ja tähän liittyy vaikeasti hallittavia teknisiä ja taloudellisia riskejä. Ei ole selvää, miten asetelmassa ratkaistaisiin osapuolten näkemuserot esimerkiksi tarvittavien huolto- ja korjaustoimien tekemisestä. Jotta minkä tahansa rakennuksen omistuksen jakautuminen eri tahoille voisi osoittautua käytännössä toimivaksi ratkaisuksi, tulisi omistajien tavoitteiden, etujen ja voimavarojen olla keskenään yhteensopivia.

Toisena saadun tarjouksen ongelmana ovat kaupungille muodostuvat välittömät kustannusvaikutukset. Vaikka tarjotun kohteen hinnaksi onkin tarjouksessa ilmoitettu kaksi euroa, on huomattava, että kaupassa ei siirtyisi sähkö-, vesi-, viemäri- ja kaukolämpöliittymiä, vaan kaupungin tulisi erikseen hankkia ja rakennuttaa nämä ostamaansa rakennuksen osaan. Kaupunkirakennepalveluiden selvittämä arvioitu kokonaishinta liittymille ja näiden rakennustöille on noin 63 000 €.

On myös huomattava, että salin nostovälinelaitteiden puutteet ovat edelleen korjaamatta ja arvioitu korjaushinta on noin 25 000 €, mikä sekin jäisi kaupungin maksettavaksi. Laitteita ei voida turvallisuusmääräysten takia käyttää ennen korjauksia.

Myyntitarjous ei myöskään sisällä salirakennuksen olemassa olevaa pysäköintialuetta kokonaisuudessaan, mutta kylläkin osan siitä ja lisäksi piha-aluetta pysäköintialueen mahdollista laajentamista varten. Kaupunkirakennepalveluiden esittämien neliömetrikohtaisten hintojen perusteella voidaan olettaa, että pysäköintialueen rakentaminen saattaisi vaatisi ehkä noin 40 000–60 000 € suuruista investointia riippuen tavoitetilasta. Riittävää pysäköintialuetta on pidettävä välttämättömänä, koska kaupunki ei voi järjestää yleisötapahtumia rakennuksessa, jossa ei ole yleisön pysäköintimahdollisuutta.

Kokonaisuutena Suolahtisalin hankkiminen ja järjestäminen kaupungin käyttöön soveltuvaksi toiminnalliseksi, käyttökelpoiseksi kokonaisuudeksi maksaisi kaupungille ilmeisesti noin 88 002 € (tarjoushinta, liittymät ja nostovälinelaitteet) tai jopa 134 000 € (myös pysäköintialue). Vaikka summiin sisältyy epävarmuutta, on selvää, että tämän suuruusluokan menoja on hyvin vaikeaa yhteensovittaa kaupungin tämänhetkiseen taloudelliseen tilanteeseen. Kaupungin taloudellinen tilanne ja lähivuosien näkymät ovat kuluvana vuonna

heikentyneet merkittävästi aiempiin vuosiin nähden, ja vuoden 2024 talousarvion valmistelussa kaupunki on joutunut etsimään keinoja talouden tasapainottamiseen noin 4,5 miljoonalla eurolla. Valmistelussa esillä olleiden säästötoimien kokonaisuuteen kuuluu myös säästöjä opetus- ja kasvatustoimesta ja muista kaupungin lakisääteisistä tehtävistä.

Kaupunkirakennepalveluiden arvion mukaan Suolahtisalin ylläpitokustannukset kaupungin omistuksessa olisivat noin 60 000 € vuodessa. Vuoden 2024 talousarviovalmistelussa ei ole lainkaan varauduttu salin ylläpitokustannuksiin eikä myöskään sen mahdollisesta hankinnasta aiheutuviin suoriin ja välillisiin menoihin.

Arviointi ja johtopäätökset

Edellä olevan perusteella kaupunginhallitukselle esitetään, että se päättäisi, että kaupungille 6.10.2023 saapunut myyntitarjous hylätään ja Suolahtisalia ei hankita kaupungin omaisuudeksi. Myös esitetään, että vuokrasuhdetta ei jatketa 31.10.2023 jälkeiselle ajalle. Ostaminen ja vuokraaminen eivät ole asianmukaisesti yhteensovitettavissa kaupungin tämänhetkiseen taloudelliseen tilanteeseen.

Kaupungin ei muutoinkaan ole tarpeen ostaa tai vuokrata salia, koska kaupungilla on siihen joka tapauksessa käyttöoikeus vielä vuosikymmenten ajan. Kaupungin käytössä on nimenomainen asiantuntijalausunto, jonka mukaan käyttöoikeus on voimassa. Kaupungille ei myöskään ole saapunut ehdotusta käyttöoikeudesta luopumisesta.

Toisaalta kaupungilla ei ole edes selvää tarvetta salin käyttämiseen, sillä kulttuuritoimen näkemyksen mukaan kaikki kaupungin järjestämät tapahtumat kyetään toteuttamaan kaupungin jo omistamissa muissa tiloissa, ennen kaikkea kulttuuripalveluita varten kaupungin omaisuudeksi hankitussa ja vastikään laajasta peruskorjauksesta valmistuneessa Kulttuurikeskus Painotalossa.

Toimivalta

Äänekosken kaupungin päätökset mahdollisista muutoksista Suolahtisalin käyttöoikeuteen ja käyttöoikeussopimukseen, mahdollisesta vuokrasuhteesta ja mahdollisesta kaupasta kuuluvat kaupunginhallituksen tehtäväksi, sillä Äänekosken kaupungin hallintosäännön 22 §:n 1 momentin 1–2 kohdan perusteella kaupunginhallitus päättää kiinteän ja irtaimen omaisuuden ostamisesta, muusta hankkimisesta ja vuokraamisesta.

Liitteet

Esityslistan liitteenä ovat seuraavat asiakirjat:

- käyttöoikeussopimus 16.12.1987;
- Suokiinteistöt Oy:n ilmoitus omistajanvaihdoksesta 4.10.2023;

- Suokiinteistöt Oy:n hakemus Maanmittauslaitokselle 16.1.2019;
- yhteistoimintasopimus 16.12.1987;
- Kiinteistölakimies Suomi Oy:n lausunto 14.8.2023 ja lausunnon täydennys 18.9.2023;
- Kiinteistölakimies Suomi Oy:n lausunnon 14.8.2023 liitteet (rekisteritietoja; ei www-sivuille);
- Suokiinteistöt Oy:n myyntitarjous 6.10.2023; ja
- kulttuuritoimen lausunto 16.10.2023.

Valmistelija Hallintojohtaja Aleksi Heikkilä, puh. 040 823 7921

Esittelijä Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus Kaupunginhallitus:

- 1) toteaa, että Äänekosken kaupungilla on käyttöoikeus Suolahtisaliin 16.12.1987 tehdyn käyttöoikeussopimuksen mukaan;
- 2) toteaa, että vuonna 2018 tehty ja vuonna 2020 muutettu vuokrasopimus Suolahtisalista päättyy 31.10.2023 ja päättää, että vuokrasuhdetta ei jatketa 31.10.2023 jälkeiselle ajalle; ja
- 3) hylkää kaupungille 6.10.2023 saapuneen Suolahtisalia koskevan myyntitarjouksen ja päättää, että Suolahtisalia ei hankita kaupungin omaisuudeksi.

Kaupunginjohtajan kokouksessa tehty ehdotus

Kaupunginhallitus:

- 1) toteaa, että Äänekosken kaupungilla on käyttöoikeus Suolahtisaliin 16.12.1987 tehdyn käyttöoikeussopimuksen mukaan;
- 2) toteaa, että vuonna 2018 tehty ja vuonna 2020 muutettu vuokrasopimus Suolahtisalista päättyy 31.10.2023 ja päättää, että vuokrasuhdetta ei jatketa 31.10.2023 jälkeiselle ajalle; ja
- 3) hylkää kaupungille 6.10.2023 saapuneen Suolahtisalia koskevan myyntitarjouksen.

Päätös

Keskustelun kuluessa Matti Virtanen ehdotti, että kaupunginhallitus päättää, että Äänekosken kaupunki vastaa Suokiinteistöt Oy:lle seuraavaa:

1. Kaupunki ei jatka enää Suolahtisalin vuokrasopimusta, vaan toteaa käyttöoikeussopimuksen alkavan uudelleen 1.11.2023 alkaen; ja
2. Jätetään uudelleen valmisteltavaksi mahdollinen kauppa Suolahtisalin osalta ja tässä yhteydessä neuvotellaan myös Suolahtisalin omistajan kanssa käyttöoikeussopimuksen mukaiset korvaukset.

Puheenjohtaja totesi, että keskustelun kuluessa on tehty kaupunginjohtajan ehdotuksesta poikkeava ehdotus, jota ei kuitenkaan ole kannatettu, joten se raukeaa.

Hyväksyttiin kaupunginjohtajan kokouksessa tehty ehdotus.

- - - - -

KH 06.11.2023 § 414

Tausta

Kaupunginhallitus käsitteli Suolahtisalin käyttöä koskevaa asiakokonaisuutta ja teki tähän kuuluvia päätöksiä 23.10.2023 (396 §). Tämän yhteydessä hallintojohtajaa pyydettiin valmistelemaan Suolahtisalin käyttöoikeudesta luopuminen kaupunginhallituksen seuraavan kokouksen esityslistalle.

Äänekosken kaupungin käyttöoikeus Suolahtisaliin perustuu Keski-Suomen Kansanopiston Kannatusyhdistys ry:n ja Suolahden kaupungin kesken 16.12.1987 tehtyyn käyttöoikeussopimukseen. Käyttöoikeutta ei siis ole perustettu viranomaismenettelyssä, vaan kahdenvälisellä yksityisoikeudellisella sopimuksella.

Suolahden kaupungin oikeudet ja velvollisuudet ovat siirtyneet nykyiselle Äänekosken kaupungille kuntaliitoksessa 1.1.2007 lukien. Keski-Suomen Kansanopiston Kannatusyhdistys ry puolestaan myi Suolahtisalin rakennuksen ja maa-alueen Advanced Optimization Analytics Oy:lle vuonna 2018. Yhtiö muutti toiminimensä Suokiinteistöt Oy:ksi myöhemmin samana vuonna. Edelleen 4.10.2023 Suokiinteistöt Oy antoi kaupungille kirjallisen ilmoituksen, jonka mukaan se on myynyt Suolahtisalin rakennuksen ja maa-alueen Äänekosken konserttisali Oy -nimiselle uudelle, 1.10.2023 perustetulle yhtiölle.

Käyttöoikeussopimuksen ohella Keski-Suomen Kansanopiston Kannatusyhdistys ry:n ja Suolahden kaupungin kesken tehtiin samana päivänä eli 16.12.1987 yhteistoimintasopimus, jossa sovittiin käyttökustannusten jakautumisesta osapuolten kesken. Sen mukaan kaupunki vastaa siivouksesta ja muista tilojen käyttöön tarvittavista palveluista sekä sähkö- ja lämmityskustannuksista omalta ja osoittamansa käytön ajalta. Sopimuksessa ei ole sovittu kaupungille muita kustannusten kattamiseen liittyviä velvoitteita.

On tärkeää huomata, että käyttöoikeus ei merkitse käyttövelvollisuutta. Kaupungilla ei ole sopimukseen perustuvaa velvollisuutta Suolahtisalin käyttämiseen jossakin tietyssä laajuudessa tai käyttämiseen yleensä. Kaupungin velvoite maksaa käyttökustannuksia on sidottu käytön toteutuvaan laajuuteen, ei salista sen omistajalle aiheutuviin menoihin sinänsä.

Käyttöoikeuden käsite

Maa-alueen, rakennuksen tai rakennuksen osan käyttöoikeus on käsitteellisesti erotettava omistusoikeudesta ja myös hallintaoikeudesta. Hallintaoikeus voi perustua esimerkiksi maanvuokra- tai huoneenvuokrasopimukseen, jossa oikeudenhaltija eli vuokralainen saa vuokrauksen kohteen hallintaansa ja vastikkeena tästä maksaa vuokranantajalle vuokraa. Hallintaoikeus on usein – muttei välttämättä – yksinomainen ja voi käsittää myös oikeuksia tai velvollisuuksia kohteen muutoksiin ja ylläpitoon hallinta-aikana.

Käyttöoikeus on hallintaoikeutta suppeampi ja rajoitetumpi. Käyttöoikeudesta on kyse esimerkiksi silloin, kun kiinteistön omistaja myy tai lahjoittaa kiinteistön sukulaiselleen, mutta pidättää itsellään elinikäisen tai määräaikaisen oikeuden kulkea kiinteistön kautta, varastoida puutavaraa kiinteistön alueella tai käyttää sillä sijaitsevaa saunarakennusta. Käyttöoikeuden kohteet, oikeutukset ja ulottuvuudet voivat olla hyvin erilaisia, mutta oleellista on, että oikeudenhaltijalla on oikeus käyttämiseen vain tietyissä suhteissa ja että oikeudenhaltija ei suorita tästä vuokraa tai muuta vastiketta. On myös esitetty, että käyttöoikeus kuuluu vain tietyille henkilölle eikä ole luovutettavissa kolmannelle.

Sopimuksen päättymistavat ja irtisanomisen edellytykset

Suolahtisalia koskevassa käyttöoikeussopimuksessa käyttöoikeus on luovutettu kaupungille ”sadan (100) vuoden ajaksi tästä päivästä lukien” eli 16.12.1987 lukien. Sopimuksen mukaan käyttöoikeus on siis määräaikainen ja päättyy 16.12.2087.

Määräajaksi tehty käyttöoikeussopimus päättyy lähtökohtaisesti sille sovitetun voimassaoloajan umpeuduttua. Sopimuksen osapuolet voivat kuitenkin yleisen sopimusvapauden mukaisesti sopia käyttöoikeussopimuksen päättymisestä alkuperäistä aikaisempaan ajankohtana. Jos sopimuksen osapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen sopimukseen päättymisestä, tulee pohdittavaksi, millä edellytyksillä jompikumpi osapuoli voi irtisanoa tai purkaa sopimuksen.

Hallintojohtaja lähetti 24.10.2023 Suolahtisalin omistajille sähköpostiviestin, jossa tiedusteli näiden mielipidettä ja näkemystä siihen mahdollisuuteen, että käyttöoikeudesta ja käyttöoikeussopimuksesta luovuttaisiin joko kaupungin ja omistajan välisellä, yhteisymmärryksessä tehtävällä sopimuksella tai vaihtoehtoisesti siten, että kaupunki luopuisi näistä yksipuolisesti irtisanomalla käyttöoikeussopimuksen. Esityslistan

valmistumisaikaan (1.11.2023) mennessä omistaja ei ollut vastannut tiedusteluun.

Suolahtisalin käyttöoikeussopimuksessa ei ole sovittu mitään käyttöoikeuden luovuttajan tai oikeudenhaltijan oikeudesta sopimuksen irtisanomiseen. Koska käyttöoikeudessa ei ole kyse vuokrasta eikä käyttöoikeussopimus ole maanvuokra- tai huoneenvuokrasopimus, näitä koskevan lainsäädännön säännökset sopimuksen irtisanomisen tai purkamisen edellytyksistä ja esimerkiksi irtisanomisajoista eivät tule asiassa sovellettavaksi. Käyttöoikeussopimuksen irtisanomista ja purkamista koskevat yleiset esineoikeudelliset ja sopimusoikeudelliset periaatteet.

Yleisenä lähtökohtana on sopimusten sitovuuden periaate, jonka mukaan sopimukset on pääsääntöisesti täytettävä ehtojensa ja tarkoituksensa mukaisesti. Sopimusten sitovuus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että sopimuksen osapuoli olisi pysyvästi ja peruuttamattomasti sidottu tekemäänsä sopimukseen määräämättömäksi ajaksi (esimerkiksi ”ikuisesti”). Olosuhteet saattavat sopimuksen tekemisen jälkeen muuttua esimerkiksi yhteiskunnallisen, taloudellisen tai teknologisen kehityksen johdosta niin, että sopimuksen soveltaminen sellaisenaan johtaisi kohtuuttomaan ja sopimuksen alkuperäisen tarkoituksen vastaiseen lopputulokseen.

Voidaan sanoa, että oikeus sopimuksen irtisanomiseen tai purkamiseen on poikkeus sopimusten sitovuuden periaatteesta. Korkeimman oikeuden oikeuskäytännössä on vahvistettu, että pitkään jatkunut toistaiseksi voimassaoleva sopimus on pääsääntöisesti päätettävissä irtisanomisella ilman nimenomaista sopimusehtoakin. Sen sijaan määrääjäksi tai pysyvästi voimassa olevaksi tehty sopimus pääsääntöisesti ei ole irtisanottavissa. Jos irtisanomista koskevaa sopimusehtoa tai lain säännöstä ei ole, edellyttää mahdollinen irtisanominen hyvin painavia syitä.

Tällainen hyvin painava syy voi muodostua esimerkiksi siitä, että sopimuksen toimintaympäristö on muuttunut olennaisesti erilaiseksi kuin mitä se oli sopimusta solmittaessa. Olosuhteiden muutoksen seurauksena voi olla niin, että sopimuksessa sovitun oikeuden merkitys muuttuu olennaisesti ja samaan aikaan oikeuden toteuttaminen merkitsee kohtuutonta rasitetta oikeuden luovuttajalle.

Edellytysten arviointi

Puheena olevan käyttöoikeuden perustamisen taustalla oli Keski-Suomen Kansanopiston Kannatusyhdistys ry:n ja Suolahden kaupungin pitkäaikainen ja tiivis yhteistoimintasuhde. Osana tätä yhteistoimintaa osapuolet sopivat vuonna 1987 järjestelystä, jonka avulla yhdistys saattoi rakennuttaa ylläpitämänsä oppilaitosta (Keski-Suomen opisto) sekä opiston ja kaupungin muuta toimintaa varten auditorion ja juhlasalin omistamalleen maalle ja sai rakennushankkeeseen valtionapua. Hanke toteutettiin valtionapuviranomaisena olleen tuolloisen kouluhallituksen

hyväksymänä ja valvomana. Kaupungin saama käyttöoikeus oli vastiketta kaupungin osallistumisesta hankkeen rahoittamiseen.

Voidaan sanoa, että käyttöoikeussopimuksen toimintaympäristö on nykyisin oleellisesti erilainen kuin sopimusta solmittaessa. Keski-Suomen Kansanopiston Kannatusyhdistys ry:n harjoittama koulutustoiminta on päättynyt, ja yhdistys on purettu ja poistettu yhdistysrekisteristä 9.1.2020. Tätä ennen vuonna 2018 yhdistys myi Suolahtisalin rakennuksen yksityiselle, voittoa tavoittelevalle osakeyhtiölle, joka ei ylläpidä kansanopistoa tai muutakaan oppilaitosta.

Voidaan sanoa, että Suolahtisalin nykyisen omistajan kannalta olisi kohtuutonta, jos kaupunki vaatisi sitä toteuttamaan aivan erityyppisen omistajan erilaisissa olosuhteissa noin 35 vuotta sitten kaupungille luovuttamaa käyttöoikeutta vielä noin 65 vuoden ajan. Vaatimuksen kohtuuttomuuden arvioinnissa painoarvoa olisi annettava muun ohella sille, mitä on sovittu salin käyttökustannusten jakautumisesta osapuolten kesken.

On pidettävä ymmärrettävänä, että Suolahtisalin nykyisen omistajan taloudellisten perusetujen kannalta kaupungin käyttöoikeus on ongelmallinen ja haitallinen. Käyttöoikeus rajoittaa omistajan mahdollisuuksia käyttää salia täysipainoisesti ja myös mahdollisuuksia luovuttaa sitä vuokraa tai muuta maksua vastaan kolmannelle pitkä- tai lyhytaikaisesti. Koska kaupunki ei maksa käytöstään omistajalle vuokraa tai muuta tuottoa käsittävää suoritusta, kaupungin käyttöoikeus on omistajalle taloudellisesti tuottamaton.

Kun pohditaan kaupungin eli käyttöoikeuden haltijan oikeutta irtisanoa käyttöoikeussopimus, on kiinnitettävä huomiota siihen, miten irtisanominen vaikuttaa vastapuolen eli käyttöoikeuden luovuttajan taloudellisiin tai muihin etuihin. Pääsääntöisesti voimassa oleva käyttöoikeus on sen luovuttajaa rasittava, rajoittava ja haittaava asiointi. Luovuttajalle on tällöin edullista ja hyödyllistä, että oikeudenhaltija lakkaa hyödyntämästä oikeuttaan tai irtisanoo sitä koskevan sopimuksen. Sopimuksen muodollinen irtisanominen on oikeuden luovuttaneen etujen kannalta parempi vaihtoehto kuin vain käytännössä toteutettava oikeuden hyödyntämisen päättyminen. Jälkimmäinen on omiaan ylläpitämään epävarmuutta päättymisen lopullisuudesta ja siitä, millaisin menettelyin oikeudenhaltija voisi jälleen vedota oikeuteensa.

Johtopäätökset

Edellä olevan perusteella kaupunginhallitukselle esitetään, että se päättäisi, että kaupunki irtisanoo 16.12.1987 tehdyn Suolahtisalin käyttöoikeussopimuksen ja samana päivänä tehdyn yhteistoimintasopimuksen. Sopimusten irtisanominen esitetään tehtäväksi välittömin vaikutuksin, sillä irtisanomisajan soveltaminen ei ole tarpeen salin omistajan etujen eikä myöskään kaupungin etujen kannalta.

Sopimuksissa ei ole sovittu kaupungin käyttövelvollisuudesta tai jostakin tietystä käytön laajuudesta, ja kaupungin velvoite maksaa käyttökustannuksia on yhteistoimintasopimuksessa sidottu vain käytön toteutuvaan laajuuteen. Irtisanomisajan soveltaminen ei siis parantaisi salin omistajan taloudellista asemaa, koska kaupungilla ei kuitenkaan ole velvollisuutta käyttää salia myöskään mahdollisena irtisanomisaikana.

Keskeisenä syynä käyttöoikeussopimuksen irtisanomiseen on ensinnäkin se, että kaupungilla ei ole tarvetta käyttöoikeussopimukseen perustuvalla Suolahtisalin käyttöoikeudelle. Kaupungilla ei yleensä ole selvää tarvetta salin käyttämiseen, sillä kulttuuritoimen näkemyksen mukaan kaikki kaupungin järjestämät tapahtumat kyetään toteuttamaan kaupungin jo omistamissa muissa tiloissa, ennen kaikkea kulttuuripalveluita varten kaupungin omaisuudeksi hankitussa ja vastikään laajasta peruskorjauksesta valmistuneessa Kulttuurikeskus Painotalossa. Jos kaupungilla kuitenkin ilmenee tarpeita järjestää tilaisuuksia Suolahtisalissa, se voi tiedustella salin omistajalta mahdollisuutta salin vuokraamiseen sellaisin kaupallisin ehdoin, joita toisistaan riippumattomat osapuolet vapaaehtoisesti voivat sopia.

Toisena keskeisenä syynä irtisanomiseen on, että huomattavan pitkäkestoinen ja vielä noin 65 vuoden ajan jatkuva kaupungin vastikkeeton käyttöoikeus on hankalasti yhteensovittavissa salin nykyisen omistajan perustavanlaatuisiin taloudellisiin etuihin ja liiketoiminnallisiin tarkoituksiin. Ehdot ja edellytykset, jotka olivat luonteva osa aatteellisen yhdistyksen tai julkisessa valvonnassa olevan oppilaitoksen toimintaa eivät sellaisenaan yleensä kuulu voittoa tavoittelevaan, liiketaloudellisiin periaattein harjoitettavaan kiinteistöalan tai tapahtuma-alan yritystoimintaan.

Kaupungin elinkeinopoliittisiin strategisiin tavoitteisiin kuuluu pyrkimys edistää kannattavan yritystoiminnan mahdollisuuksia paikkakunnalla. Tämän kannalta kaupungin tulisi huolellisesti harkita, millaisia epätavanomaisia sopimusjärjestelyitä sen on aiheellista ylläpitää paikkakunnalla toimivien yrittäjien kanssa.

Toimivalta

Äänekosken kaupungin päätökset mahdollisista muutoksista Suolahtisalin käyttöoikeuteen ja käyttöoikeussopimukseen kuuluvat kaupunginhallituksen tehtäväksi, sillä kuntalain (410/2025) 39 §:n 1 momentin 3 kohdan ja Äänekosken kaupungin hallintosäännön 22 §:n 1 momentin 28 kohdan mukaan kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia ja käyttää kaupungin puhevaltaa. Hallintosäännön sanotun pykälän ja momentin 1–2 kohdan perusteella kaupunginhallitus myös päättää kiinteän ja irtaimen omaisuuden ostamisesta ja muusta hankkimisesta, myymisestä, vuokraamisesta ja vuokralle antamisesta.

Valmistelija

Hallintojohtaja Aleksu Heikkilä, puh. 040 823 7921

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää, että Äänekosken kaupunki luopuu Suolahtisalin käyttöoikeudesta ja irtisanoo 16.12.1987 tehdyn käyttöoikeussopimuksen sekä samana päivänä tehdyn yhteistoimintasopimuksen siten, että sopimusten voimassaolo päättyy välittömästi.

Päätös

Keskustelun kuluessa Matti Virtanen ehdotti Sirpa Martinsin kannattamana, että kaupunginjohtajan ehdotusta ei hyväksytä.

Puheenjohtaja totesi, että keskustelun kuluessa on tehty kaupunginjohtajan ehdotuksesta poikkeava kannatettu ehdotus, joten asiasta on äänestettävä.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: ne, jotka ovat kaupunginjohtajan ehdotuksen kannalla, äänestävät JAA, ja ne, jotka ovat Matti Virtasen esittämän ja Sirpa Martinsin kannattaman ehdotuksen kannalla, äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Puheenjohtaja esitti, että äänestys suoritetaan nimenhuudolla. Äänestystapaesitys hyväksyttiin.

Pöytäkirjanpitäjä suoritti nimenhuudon. Toimitetussa äänestyksessä annettiin 5 JAA-ääntä ja 4 EI-ääntä. Tyhjiä ääniä ei annettu. Kaupunginhallitus oli äänestyksessä saapuvilla täysilukuisena.

Puheenjohtaja totesi kaupunginjohtajan ehdotuksen tulleen kaupunginhallituksen päätökseksi.

- - - - -

Matti Virtanen jätti eriävän mielipiteen.

- - - - -

KH 18.12.2023 § 469

Yleistä

Matti Virtanen on 24.11.2023 toimittanut Äänekosken kaupungille kirjallisen oikaisuvaatimuksen kaupunginhallituksen 6.11.2023 (414 §) tekemästä päätöksestä. Päätöksessä on kyse Suolahtisalin käyttöoikeudesta luopumisesta ja käyttöoikeus- ja yhteistoimintasopimusten irtisanomisesta.

Oikaisuvaatimus on liitteenä.

Prosessinedellytykset

Kuntalain (410/2015) 134 §:n 1 momentin perusteella kunnanhallituksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen oikaisua. Lain 136 §:n mukaan päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Kuntalain 137 §:n 1 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai

jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Kaupunginhallitus on 6.11.2023 (414 §) tekemällään päätöksellä päättänyt, että Äänekosken kaupunki luopuu Suolahtisalin käyttöoikeudesta ja irtisanoo 16.12.1987 tehdyn käyttöoikeussopimuksen sekä samana päivänä tehdyn yhteistoimintasopimuksen siten, että sopimusten voimassaolo päättyy välittömästi. Päätös sisältää lopullisen asiaratkaisun, koska päätöksen johdosta asian vireilläolo kaupungin viranomaisissa päättyy ja asiassa ei tule enää myöhemmin tehtäväksi muita päätöksiä kaupunginhallituksessa tai muissa viranomaisissa.

Kuntalain 138 §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kuntalain 140 §:n perusteella kunnanhallituksen pöytäkirja siihen liitettyine oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Tarkastettu pöytäkirja 6.11.2023 pidetystä kaupunginhallituksen kokouksesta on julkaistu kaupungin www-sivuilla 8.11.2023. Voidaan todeta, että Matti Virtasen kaupungille 24.11.2023 toimittama oikaisuvaatimus on tehty ennen oikaisuvaatimuksen vireillepanolle säädetyn määräajan päättymistä.

Edellä olevan perusteella Matti Virtasen kaupungille 24.11.2023 toimittama oikaisuvaatimus on otettava käsiteltäväksi.

Oikaisuvaatimuksen käsittely

Vaatimukset ja näiden perustelut

Matti Virtanen vaatii kaupungille 24.11.2023 toimittamassaan oikaisuvaatimuksessa, että kaupunginhallitus oikaisee ja hylkää kokouksessaan 6.11.2023 (414 §) tekemänsä päätöksen hylätä ja lakkauttaa Suolahtisalista tehdyn yhteistoiminta- ja käyttöoikeussopimuksen. Hän vaatii päätöksen hylkäämistä sopimusrikkomuksena sekä kuntajakolain että Äänekosken kaupungin hallintosäännön vastaisena ja virheellisesti tapahtuneena.

Lisäksi Virtanen vaatii kaupunginhallitusta toteamaan, että määräaikaiset sopimukset on hylätty yksipuolisesti ilman vastaosapuolen kirjallista suostumusta, ilman oikeudenmukaisia perusteita, kuntalaisten vetoomusta kuulematta, kuntajakolain hengen, kuntajakolain 8 luvun 36 §:n ja hallintosäännön määräysten vastaisena.

Matti Virtasen oikaisuvaatimuksessa esitetään runsaasti erilaisia tietoja, näkemyksiä ja väitteitä Suolahtisaliin liittyvistä kysymyksistä. Näistä voidaan erikseen kiinnittää huomiota seuraaviin.

Oikaisuvaatimuksen mukaan kaupunginhallituksen 6.11.2023 (414 §) tekemän päätöksen esittelytekstissä esitetään väärä tulkinta ja virheellistä tietoa siltä osin kuin kaupunginhallitukselle on esitetty, että kaupungilla on käyttöoikeus- ja yhteistoimintasopimusten mukaan velvollisuus maksaa saliin liittyviä käyttökustannuksia käytön toteutuvan laajuuden mukaan. Virtasen mukaan sopimuksessa ja käytännössä koko 35-vuotisen käyttöhistorian ajan kaupunki on sitoutunut maksamaan sopimusaikojen mukaisesta ajasta ja laajuudesta, ei vain käytön mukaisesta ajasta.

Oikaisuvaatimuksen mukaan kaupunginhallitukselle ei ole tuotu esille yli 2 000 henkilön (yli 11 % kaupungin väestöstä) vetoamista Suolahtisalain puolesta.

Edelleen oikaisuvaatimuksen mukaan vs. kulttuuri- ja liikuntajohtajalla ja musiikkiopiston rehtorilla ei ole ollut hallintosäännön oikeuttamaa lausunnonanto-oikeutta asiassa, miltä osin päätös on virheellinen ja perustuu hallintosäännön vastaiseen menettelyyn.

Virtanen katsoo oikaisuvaatimuksessaan myös, että kaupunginhallituksen päätös rikkoo erityisesti kuntajakolain periaatteita liitettävien kuntien oikeuksista kuntaliitosten jälkeen. Hänen mukaansa päätös rikkoo kuntalain 8 luvun 36 §:n mukaisesti sopimusoikeutta ja erityisesti suolahtelaisten oikeuksia Uudessa Äänekoskessa, joka muodostettiin Sumiaisten kunnan sekä Suolahden ja Äänekosken kaupunkien yhdistyessä vuoden 2007 alusta. Hän katsoo, että päätös rikkoo myös kaikkien äänekoskelaisten oikeutta korkeatasoiseen kulttuuri-, kokous- ja juhlatilaan.

Edelleen Virtanen esittää, että kaupunginhallituksella ei ole ollut oikeutta päättää asiasta, koska kaupunginhallituksen 6.11.2023 (414 §) tekemän päätöksen esittelytekstissä viitatussa hallintosäännön kohdassa ei mainita kaupunginhallituksella olevan oikeutta pitkäaikaisen määräaikaisen yhteistoiminta- ja käyttöoikeussopimuksen lakkauttamiseen erityisesti, kun sopimus on hyväksytty aiemman itsenäisen kunnan eli Suolahden kaupunginvaltuustossa. Hänen mukaansa kaupunginhallituksella ei ole oikeutta päättää kuntajakolain alaisuuteen kuuluvasta asiasta.

Vielä Virtanen kiinnittää huomiota siihen, että yhteistoimintasopimuksen mukaan yhdistyksen tulee ottaa omaisuudelleen palo- ja murtovakuutus omalta osaltaan täysarvovakuutuksena. Mahdollisen tuhoutumisen jälkeen ko. tilat tulee rakentaa ensisijaisesti uudelleen ja mikäli päädytään toiseen ratkaisuun, jaetaan vakuutuskorvaus sijoitetun pääoman suhteessa. Tässä yhteydessä Virtanen katsoo, että Äänekosken kaupungilla on siis Suolahtisalain kiinteistössä merkittäviä taloudellisia saamisia, mikäli se tuhoutuisi, mutta tästä ei esittelyssä mainita mitään ja kaupunginhallitus on nyt luopumassa tästä taloudellisesta etuudestaan. Hän esittää, että tällaisen päätöksen tekeminen kuuluisi valtuustolle ja että kaupunginhallitus on tältä osin päättänyt hallintosäännön vastaisesti.

Lopuksi Virtanen myös epäilee, että kaupunginhallitus rikkoo sopimusten lakkauttamisessa kilpailulakia, kun se luovuttaa taloudellisen ja toiminnallisen oikeuden yksityiselle yritykselle ilman kilpailutusta.

Vastaus vaatimuksiin

Matti Virtasen vaatimusten ja näille esitettyjen perusteluiden johdosta voidaan todeta seuraavaa.

Ensinnäkin on syytä korostaa, että kaupunginhallituksen 6.11.2023 (414 §) tekemä päätös on koskenut ainoastaan kaupungin käyttöoikeutta Suolahtisaliin. Kaupunginhallitus on sanotulla oikaisuvaatimuksenalaisella päätöksellään ratkaissut, että kaupunki luopuu Suolahtisalin käyttöoikeudesta ja irtisanoo 16.12.1987 tehdyn käyttöoikeussopimuksen sekä samana päivänä tehdyn yhteistoimintasopimuksen siten, että sopimusten voimassaolo päättyy välittömästi. Päätös ei ole lainkaan koskenut esimerkiksi Suolahtisalin mahdollista vuokraamista tai ostamista eikä myöskään saliin kohdistuvien yksittäisten käyttövuoro- tai tilavarauspyyntöjen käsittelyä. Tästä seuraa, että oikaisuvaatimuksen käsittelyssä ei tule tarkastella muita asioita kuin käyttöoikeudesta luopumista ja käyttöoikeus- ja yhteistoimintasopimusten irtisanomista.

Virtanen on oikaisuvaatimuksessaan katsonut, että kaupunginhallituksen 6.11.2023 (414 §) tekemä päätös olisi kuntajakolain ja erityisesti sen 8 luvun 36 §:n vastainen. Väite on hieman vaikeaselkoinen. Sumiaisten kunnan, Suolahden kaupungin ja Äänekosken kaupungin yhdistyminen nykyiseksi Äänekosken kaupungiksi 1.1.2007 lukien perustui valtioneuvoston 24.5.2006 (414/2006) tekemään päätökseen, joka puolestaan perustui vuoden 1997 kuntajakolain (1196/1997) säännöksiin. Sanotun lain 36 §:ssä, joka sisältyy lain 9 lukuun, oli säädetty valitusoikeudesta sellaisesta kunnan viranomaisen päätöksestä, joka on tehty kuntajaon muuttamista tarkoittavan valtioneuvoston tai ministeriön päätöksen antamisen jälkeen, mutta ennen kuntajaon muutoksen voimaantuloa.

Vuoden 1997 kuntajakolaki kumottiin vuoden 2009 kuntarakennelailla (1698/2009), joka tuli voimaan 1.1.2010 ja on sittemmin säädettyine muutoksineen yhä voimassa. Tämän lain 36 §:ssä, joka sisältyy lain 8 lukuun, on säädetty, että kuntien yhdistyessä siirtyvät lakkaavan kunnan oikeudet, luvat, omaisuus, velat ja velvoitteet uudelle kunnalle. Lienee mahdollista, että Virtanen on tarkoittanut oikaisuvaatimuksessaan viitata tähän kuntarakennelain säännökseen.

Sumiaisten kunnan, Suolahden kaupungin ja Äänekosken kaupungin yhdistymisestä päätettäessä ja yhdistymisen toteutuessa voimassa ollut kuntarakennelain 36 §:n säännöstä lähinnä vastaava säännös oli kuntajakolain 19 §:ssä, jonka mukaan milloin kuntajaon muutos merkitsee kunnan lakkaamista siten, että sen alue kokonaan siirtyy uuteen tai laajentuvaan kuntaan, siirtyvät sen omaisuus sekä velat ja velvoitteet uudelle tai laajentuvalla kunnalla.

Viittaus kuntajako- tai kuntarakennelain säännöksiin on kuitenkin tässä yhteydessä perusteeton, sillä kaupungin päätöksenteossa Suolahtisalin käyttöoikeudesta luopumisesta ja käyttöoikeus- ja yhteistoimintasopimusten irtisanomisesta ei ole edes väitetty, että kuntien yhdistymisen aikaan voimassa olleet Suolahden kaupungin omaisuus, velat ja velvoitteet taikka oikeudet, luvat, omaisuus, velat ja velvoitteet eivät olisi yhdistymisessä siirtyneet nykyiselle Äänekosken kaupungille.

Jos Virtanen on tarkoittanut viittauksellaan, että nykyinen Äänekosken kaupunki ei saisi luopua sellaisesta oikeudesta, luvasta, omaisuudesta, velasta tai velvoitteesta, joka sille on kuntien yhdistymisessä lakanneelta kunnalta tullut, voidaan todeta, että tällainen vaatimus ei perustu lakiin. Kuntien yhdistymisellä ei ole vuoden 1997 kuntajakolain, vuoden 2009 kuntarakennelain eikä muunkaan lain mukaan ollut sellaisia oikeusvaikutuksia, jotka olisivat pysyvästi rajoittaneet yhdistymisen jälkeisen kunnan itsehallintoa ja oikeuksia harkintansa mukaan myös luopua jostakin yhdistymisessä saamastaan oikeudesta, luvasta, omaisuudesta, velasta tai velvoitteesta esimerkiksi irtisanomalla tällaista koskevan sopimuksen.

Valtioneuvoston sanotun päätöksen antamisaikana ja kuntien yhdistymisen toteutumisen aikana voimassa olleessa kuntajakolain 9 §:ssä oli säädetty kuntien välillä tehtävästä hallinnon ja palveluiden järjestämissopimuksesta. Siinä asianomaisten kuntien tuli sopia hallinnon ja palvelujen järjestämisestä muutoksen kohteena olevalla alueella ja sopimukseen oli liitettävä suunnitelma, miten kuntien palvelurakenteita sovitetaan yhteen taloudellisuuden ja tehokkuuden parantamiseksi. Säännöksen mukaan sopimusta oli noudatettava kuntajaon muutoksen voimaantulosta lukien viiden seuraavan vuoden ajan, jollei ole sovittu lyhyemmästä ajasta tai jolleivät olosuhteet ole muuttuneet siten, ettei sopimuksen noudattaminen ole mahdollista. – Sittenmin tällaisen sopimuksen vaikutusaikaa on säädösmuutoksella lyhennetty kolmeen vuoteen.

On pidettävä selvänä, että 1.1.2007 lukien voimaan tullut kuntien yhdistyminen ja esimerkiksi siihen liittyvä hallinnon ja palvelujen järjestämissopimus eivät mitenkään rajoita nykyisen Äänekosken kaupungin viranomaisten mahdollisuuksia luopua Suolahden kaupungilta tulleesta oikeudesta, luvasta, omaisuudesta, velasta tai velvoitteesta.

Oikaisuvaatimuksessaan Virtanen on epäillyt, että kaupunginhallitus rikkoo sopimusten lakkauttamisessa kilpailulakia, kun se luovuttaa taloudellisen ja toiminnallisen oikeuden yksityiselle yritykselle ilman kilpailutusta. Tämä väite on hyvin vaikeaselkoinen, mutta on todettava, että kilpailulaki (948/2011) ei liity kaupunginhallituksen 6.11.2023 (414 §) tekemään päätökseen mitenkään. Kaupunki ei ole sanotulla päätöksellä luovuttanut mitään taloudellisia tai toiminnallisia oikeuksia. Kaupunki ei edes voi luovuttaa sellaisia oikeuksia, joita sillä ei ole. Kaupunki ei myöskään voi kilpailuttaa eli järjestää tarjouskilpailua sellaisesta, josta se ei voi määrätä.

Käyttöoikeussopimuksen 5 kohdan mukaan ”(t)ähän sopimukseen liittyvää käyttöoikeutta ei saa ilman kiinteistönomistajan lupaa luovuttaa kolmannelle osapuolelle.”

Virtanen on oikaisuvaatimuksessaan katsonut, että kaupunginhallituksella ei ole ollut oikeutta päättää käyttöoikeus- ja yhteistoimintasopimusten irtisanomisesta, koska ne on aikanaan hyväksytty Suolahden kaupunginvaltuustossa. Tähän on syytä todeta, että sillä, mikä Suolahden kaupungin viranomainen on päättänyt sopimukseen menemisestä vuonna 1987, ei ole merkitystä selvitettyäessä, mikä Äänekosken kaupungin viranomaisista on nykyisin toimivaltainen päättämään sopimusten irtisanomisesta. Asia tulee ratkaista tällä hetkellä voimassa olevan lainsäädännön ja hallintosäännön mukaan.

Kuntalaissa tai muussa laissa ei ole säädetty, että päätöksenteko puheena olevan kaltaisista sopimuksista kuuluisi valtuustolle. Päätöksentekoaikana 6.11.2023 voimassa olleen hallintosäännön 22 §:n 1 momentin 1–2 kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää kiinteän ja irtaimen omaisuuden ostamisesta ja muusta hankkimisesta, myymisestä, vuokraamisesta ja vuokralle antamisesta, jollei toimivaltaa ole hallintosäännöllä siirretty muulle viranomaiselle. Vaikka näissä kohdissa ei nimenomaisesti mainita sopimukseen perustuvaa maa-alueen, rakennuksen tai rakennuksen osan käyttöoikeutta, on pidettävä selvänä, että sanottujen hallintosääntömääräysten tarkoituksena on ollut keskittää kiinteää ja irtainta omaisuutta koskeva päätöksenteko kaupunginhallitukselle. Hallintosäännössä ei ole käytännössä mahdollista erikseen mainita kaikkia mahdollisia erityistilanteita ja erityyppisiä sopimusjärjestelyitä ja nimenomaisesti osoittaa kutakin näistä jonkin viranomaisen toimivaltaan.

On myös korostettava, että kuntalain 39 §:n 1 momentin 3 kohdan ja Äänekosken kaupungin hallintosäännön 22 §:n 1 momentin 28 kohdan mukaan kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia ja käyttää kaupungin puhevaltaa. Tämä koskee myös kaupungin asemaa maa-alueen, rakennuksen tai rakennuksen osan käyttöoikeuden haltijana, jollei muuta ole säädetty tai määrätty.

Virtanen on oikaisuvaatimuksessaan arvostellut kaupunginhallituksen tekemää päätöstä viitaten myös siihen, että jos Suolahtisali tuhoutuisi, kaupungilla olisi merkittäviä taloudellisia saamisia. Virtanen katsoo, että kaupunginhallitus on nyt luopumassa tästä taloudellisesta etuudesta, vaikka tällaisen päätöksen tekeminen kuuluisi valtuustolle. Tämän väitteen johdosta on ensinnäkin todettava, että Suolahtisalin tuhoutumisen johdosta vakuutusyhtiön mahdollisesti maksama vakuutuskorvaus kuuluu lähtökohtaisesti vakuutuksen ottajalle, joka tässä tapauksessa on kiinteistön omistaja. Kaupungin ja kiinteistönomistajan välisellä yhteistoimintasopimuksella ei voida vakuutusyhtiötä sitovasti sopia siitä, kenelle vakuutuskorvaus kuuluu.

Toiseksi on syytä huomata, että päätöksentekoaikana voimassa olleen hallintosäännön 22 §:n 1 momentin mukaan

kaupunginhallituksen toimivaltaan ovat kuuluneet päättäminen muun muassa vahingonkorvauksen vaatimisesta, kun joko arvioidun vahingon tai esitettävän vaatimuksen määrä on vähintään 50 000 euroa (sanotun momentin 21 kohta), osittaisesta tai täydellisestä akordista (22 kohta), kaupungin saatavien ja kaupungille tulevien suoritusten vakuuksien hyväksymisestä lukuun ottamatta vakuuksia, jotka liittyvät muun kuin kaupunginhallituksen hyväksymään sopimukseen tai myöntämään lupaan (23 kohta) sekä kaupungin omaisuuden ja toimintojen vakuuttamisesta (27 kohta). Vaikka yhteistoimintasopimuksessa on mainittu vakuutuskorvauksen jakamisesta salin tuhoutumistilanteessa, tämäkään seikka ei merkitse, että käyttöoikeus- ja yhteistoimintasopimusten irtisanomisesta koskeva toimivalta olisi valtuustolla.

Virtanen on oikaisuvaatimuksessa myös esittänyt, että vs. kulttuuri- ja liikuntajohtajalla ja musiikkiopiston rehtorilla ei ole ollut hallintosäännön oikeuttamaa lausunnonanto-oikeutta asiassa, miltä osin päätös on virheellinen ja perustuu hallintosäännön vastaiseen menettelyyn. Tähän on tarpeen todeta, että vs. kulttuuri- ja liikuntajohtaja tai musiikkiopiston rehtori eivät ole antaneet lausuntoa Suolahtisalin käyttöoikeudesta luopumisesta ja käyttöoikeus- ja yhteistoimintasopimusten irtisanomisesta eikä tällaiseen lausuntoon ole viitattu kaupunginhallituksen 6.11.2023 (414 §) tekemässä päätöksessä.

Virtanen on oikaisuvaatimuksessaan pitänyt kaupunginhallituksen 6.11.2023 (414 §) tekemää päätöstä sopimusrikkomuksena ja kiinnittänyt huomiota siihen, että päätös on tehty ilman vastaosapuolen kirjallista suostumusta. Tässä on erityisesti syytä panna merkille, että kaupunki on Suolahtisalia koskevissa käyttöoikeus- ja yhteistoimintasopimuksissa edunsaajana ja yksityinen kiinteistönomistaja (nykyisin Äänekosken konserttisali Oy) rasitettuna.

On tärkeää korostaa, että tämä yksityinen kiinteistönomistaja ei ole tehnyt oikaisuvaatimusta kaupunginhallituksen 6.11.2023 (414 §) tekemästä päätöksestä. Koska sopimusten vastapuoli on tyytynyt päätökseen, voidaan katsoa, että se on hyväksynyt kaupungin ratkaisun käyttöoikeudesta luopumisesta ja käyttöoikeus- ja yhteistoimintasopimusten irtisanomisesta. Jos vastapuoli pitäisi kaupungin päätöstä sopimusrikkomuksena, olisi todennäköistä, että se olisi tehnyt päätöksestä oikaisuvaatimuksen tai muutoin ilmaissut tyytymättömyyden asiaan joko valmisteluvaiheessa ennen sanottua kaupunginhallituksen kokousta tai tämän jälkeen päätöksestä tiedon saatuaan.

Virtanen katsoo oikaisuvaatimuksessaan, että kaupunginhallituksen 6.11.2023 (414 §) tekemän päätöksen esittelytekstissä esitetään väärä tulkinta ja virheellistä tietoa siltä osin kuin sen mukaan kaupungilla on käyttöoikeus- ja yhteistoimintasopimusten mukaan velvollisuus maksaa saliin liittyviä käyttökustannuksia vain käytön toteutuvan laajuuden mukaan. Virtanen katsoo tästä poiketen, että sopimuksessa ja käytännössä koko 35-vuotisen käyttöhistorian ajan

kaupunki on sitoutunut maksamaan sopimusaikojen mukaisesta ajasta ja laajuudesta, ei vain käytön mukaisesta ajasta.

Yhteistoimintasopimuksen kohdan ”Käyttökustannusten jakautuminen” sisältöä ei kuitenkaan ole perusteltua tulkita Virtasen esittämällä tavalla. Virtasen esittämä tulkinta poikkeaa sopimuksen sanamuodon mukaisesta tulkinnasta eikä hän ole esittänyt, miksi sopimusta tulisi tulkita siitä poikkeavasti. Kaupunki ei myöskään ole käytännössä vuodesta 1987 lukien menetellyt Virtasen esittämällä tavalla. Kaupungin tiedossa ei ole, että Suolahtisalin omistajana olleet yksityiset kiinteistönomistajat olisivat olleet tyytymättömiä vakiintuneeseen tulkintaan, vaan itse asiassa tulkinta on ollut sopimuksen osapuolten yhteisesti hyväksymä.

Virtanen väittää oikaisuvaatimuksessaan myös, että kaupunginhallitukselle ei ole tuotu esille yli 2 000 henkilön (yli 11 % kaupungin väestöstä) vetoomusta Suolahtisalin puolesta. Tämä ei pidä paikkaansa. Suolahtisaliin liittyvää vetoomusta (adressia) on esitelty kaupunginhallitukselle kaksi kertaa, 27.3.2023 ja 17.4.2023 pidettyjen kaupunginhallituksen kokousten yhteydessä. Molemmilla kerroilla vetoomuksen järjestäjät ovat olleet paikalla kaupunginhallituksen kokouksessa selostamassa vetoomusta, sen tarkoitusta ja sisältöä ja allekirjoittajien määrää suoraan kaupunginhallituksen jäsenille ja muille kokouksiin osallistuville.

Mainittakoon myös, että kaupungilla ei ole mahdollisuutta selvittää vetoomukseen yhtyneiden henkilöiden koti- tai asuinpaikkoja tai edes sitä, kuinka monta eri henkilöä vetoomuksen on allekirjoittanut. Kaupungille toimitetut vetoomusasiakirjat käsittävät sekä paperisia keräyslistoja että tulosteita www:ssä esillä olleesta vetoomuksesta, johon on voinut sähköisesti yhtyä. Paperisiin keräyslistoihin kynällä tehtyjen allekirjoitusten yhteydessä ei ole nimenselvennöksiä, kotipaikka- tai osoitetietoja tai syntymäaikoja. Www:ssä kerättyjen nimien yhteydessä ei ole mitään allekirjoituksia eikä myöskään syntymäaikatietoja, mutta nimien rinnalla on kunkin vetoomuksen yhtyneen kirjoittama asuinpaikkatieto. Annetuista asuinpaikoista useat kymmenet ovat muita kuntia tai entisiä kuntia eri puolilta maata. Näiden epävarmuustekijöiden johdosta nimien määrän vertaamisessa Äänekosken kaupungin asukaslukuun on oltava erittäin varovainen.

Joka tapauksessa kyseiseen vetoomukseen ei ole viitattu kaupunginhallituksen 6.11.2023 (414 §) tekemän päätöksen esittelytekstissä, koska vetoomuksessa ei ole lainkaan käsitelty kaupungin käyttöoikeutta Suolahtisaliin tai käyttöoikeus- ja yhteistoimintasopimuksia. Vetoomuksessa mainitaan ainoastaan vuokrasopimuksen jatkaminen, jota sanottu kaupunginhallituksen päätös ei koske. Kaupunginhallituksen 6.11.2023 (414 §) tekemän päätöksen esittelytekstissä ei ole muutoinkaan kuvailtu Suolahtisalin kysymyksiä koskevaa sanomalehdissä, sosiaalisen median palveluissa ja muilla foorumeilla käytyä kansalais- ja kuntalaiskeskustelua, jossa tästä aihepiiristä on esitetty useita erilaisia mielipiteitä.

Edellä olevan perusteella kaupunginhallitukselle ehdotetaan, että se hylkäisi Matti Virtasen 24.11.2023 tekemän oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksenalainen kaupunginhallituksen päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä, kaupunginhallitus ei ole ylittänyt toimivaltaansa eikä päätös ole muutenkaan lainvastainen. Oikaisuvaatimuksessa ei myöskään ole esitetty muita syitä tai perusteita, joiden johdosta oikaisuvaatimuksen hyväksyminen olisi tarkoituksenmukaista.

Valmistelija Hallintojohtaja Aleksi Heikkilä, puh. 040 823 7921

Esittelijä Hallintojohtaja Aleksi Heikkilä

Päätösehdotus Kaupunginhallitus:

- 1) päättää ottaa käsiteltäväksi Matti Virtasen 24.11.2023 tekemän oikaisuvaatimuksen kaupunginhallituksen 6.11.2023 (414 §) tekemästä päätöksestä, koska sanotusta päätöksestä saa tehdä oikaisuvaatimuksen, Matti Virtasella on kunnan jäsenenä oikeus tehdä oikaisuvaatimus ja kirjallinen oikaisuvaatimus on toimitettu kaupungille säädetyssä määräajassa; ja
- 2) hylkää edellä kohdassa 1 tarkoitetun oikaisuvaatimuksen, koska oikaisuvaatimuksenalainen kaupunginhallituksen päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä, kaupunginhallitus ei ole ylittänyt toimivaltaansa eikä päätös ole muutenkaan lainvastainen. Oikaisuvaatimuksessa ei myöskään ole esitetty muita syitä tai perusteita, joiden johdosta oikaisuvaatimuksen hyväksyminen olisi tarkoituksenmukaista.

Päätös Keskustelun kuluessa Sirpa Martins ehdotti Marke Tuomisen kannattamana päätösehdotuksen kohdaksi 2, että kaupunginhallitus hyväksyy edellä kohdassa 1 tarkoitetun oikaisuvaatimuksen.

Käydyn keskustelun jälkeen puheenjohtaja totesi, että keskustelun kuluessa on tehty hallintojohtajan ehdotuksesta poikkeava kannatettu ehdotus, joten asiasta on äänestettävä.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: ne, jotka ovat hallintojohtajan ehdotuksen kannalla, äänestävät JAA, ja ne, jotka ovat Sirpa Martinsin esittämän ja Marke Tuomisen kannattaman ehdotuksen kannalla, äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Puheenjohtaja esitti, että äänestys suoritetaan nimenhuudolla. Äänestystapaesitys hyväksyttiin.

Pöytäkirjanpitäjä suoritti nimenhuudon. Toimitetussa äänestyksessä annettiin 5 JAA-ääntä ja 3 EI-ääntä. Tyhjiä ääniä ei annettu. Yksi kaupunginhallituksen jäsen oli poissa.

Puheenjohtaja totesi hallintojohtajan ehdotuksen tulleen kaupunginhallituksen päätökseksi.

Matti Virtanen totesi olevansa esteellinen (osallisuusjäävi; oikaisuvaatimuksen tekijä) ja poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

KH 19.02.2024 § 38
144/10.03.02.05/2023

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on toimittanut Äänekosken kaupungille 7.2.2024 päivätyn lausuntopyynnön (diarinumero 191/03.04.04.04.10/2024), jolla se pyytää kaupungilta lausuntoa Matti Virtasen tekemän kunnallisvalituksen johdosta. Lisäksi hallinto-oikeus pyytää jäljennöksiä valituksenalaisen päätöksen perusteena olevista asiakirjoista. Lausunto ja asiakirjat on toimitettava viimeistään 8.3.2024.

Matti Virtanen on 23.1.2024 hallinto-oikeudelle toimittamallaan kunnallisvalituksella hakenut muutosta kaupunginhallituksen 18.12.2023 (469 §) tekemään, oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen. Kunnallisvalituksen mukaan Virtanen pitää kaupunginhallituksen 6.11.2023 (414 §) tekemää päätöstä lainvastaisena ja vaatii sen kumoamista. Lisäksi hän vaatii, että kaupunki jatkaa yhteistoiminta- ja käyttöoikeussopimuksia, käy yhteistoimintasopimuksen mukaiset neuvottelut ja maksaa oikeudenkäynnin kulut.

Esityslistan liitteinä ovat seuraavat asiakirjat:

- hallinto-oikeuden lausuntopyyntö 7.2.2024;
- Matti Virtasen kunnallisvalitus liitteineen; ja
- ehdotus Äänekosken kaupungin lausunnoksi.

Äänekosken kaupungin lausunnosta päättää kaupunginhallitus, sillä kuntalain (410/2015) 39 §:n 1 momentin 3 kohdan ja Äänekosken kaupungin hallintosäännön 22 §:n 1 momentin 27 kohdan mukaan kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia ja käyttää kaupungin puhevaltaa.

Valmistelija Hallintojohtaja Aleks Heikkilä, puh. 040 823 7921

Esittelijä Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus Kaupunginhallitus päättää, että Äänekosken kaupunki antaa Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle lausunnon liitteenä olevan ehdotuksen mukaan.

Päätös Hyväksyttiin.

Matti Virtanen totesi olevansa esteellinen (osallisuusjäävi; kunnallisvalituksen tekijä) ja poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.
